

Če premotrim celotni vtisk tega za nas zelo pomembnega koncerta, se mi vriva ista misel, kakor če primerjam sedanjo dalmatinsko razstavo s prejšnjo slovensko.

Še nas čaka dobršno dela, predno bo povprečni nivo naše umetniške produkcije na isti višini s hrvatskim. — In lepo bi bilo, če bi bil rezultat tega medsebojnega umetnostnega spoznavanja ta, da bi našo umetniško produkcijo čvrsto pognal na kvišku!!

— a —

Venček triglasnih narodnih pesmi za šolo in dom. II. Sestavil in na svetlo dal Anton Kosi (v Središču). L. 1909. Cena 50 h. Pri večjem naročilu znaten popust. — Zvezčič obsega deset pies, samih lahkih, tudi preprostemu človeku umevnih, ljubkih skladb. Napevi se bodo hitro priljubili in opozarjamo osobito razna pevstva po deželi nanje.

Gledišče.

Slovensko gledišče. A. Drama. Zadnji čas smo imeli nekaj lepih dramskih predstav, ki bi zaslužile, da bi se nekoliko obširneje bavili z njimi, a nam, žal, nedostaje prostora za to. Tako je Strindbergova tridejanska žaloigra „Oče“ odlično dramatično delo, o katerem bi se dala napisati cela študija. Z občudovanja vredno duhovitostjo zastopa tu pisatelj svoje mnenje napram ženski in z neoporečno logiko dela svoje zaključke, dasi se ne da tajiti, da izvira ta logika iz boleznega, abnormalnega razpoloženja. Par zunanjih stvari moti nekoliko v drami. Tako se vidi malce neverjetno, da bi se dal ritmojster kar na tako lep način obleči v prisilni jopič. Tudi mrtvoud, ki zadene ritmojstra, je bolj ali manj deus ex machina, a teh nedostatkov se človek komaj zaveda spričo efektnih prizorov in duha iskrenih se dialogov.

Uprizoritev te novitete dne 16. novembra je bila ena najlepših, najzaokroženjših predstav, kar smo jih videli kdaj na našem odru. Navzočnost Ig. Borštnika iz Zagreba, ki je igral v vlogi ritmojstra ter iznova pokazal svoje igralske vrline, je brez dvojbe vplivala tudi na druge igralce, ki so se vsi resno potrudili, da bi dovedli svoje zmožnosti primerno do veljave.

Prav zadovoljila nas je tudi Šubertova tridejanska drama „Žetev“ — izvrstno komponirano delo, ki ima od vsega spočetka jasno svoj končni cilj pred očmi in vzdrži baš vsled tega pozornost gledalčeve do kraja v napetosti. Uprizorila se je prvič na našem odru ta drama dne 6. novembra. Tudi ta predstava je bila dostojna. Odlikoval se je zlasti g. Verovšek v glavni vlogi, ki jo je izdelal do najmanjše nianse tako, da smo ga bili zopet enkrat prav veseli.

Literaren večer v pravem pomenu besede smo imeli dne 25. novembra, ko se je predstavljala prvič na našem odru Antona Čehova štiridejanska drama „Striček Vanja“, kajti prav nič dramatičnega nima na sebi ta drama in zanima le po miljeju, v katerem se nam prikazujejo posamezni prizori, in po finih potezah, s katerimi so risani značaji nastopajočih oseb. Uverili smo se ta večer lahko iznova, da so Rusi prvi, kar se tiče poznanja človeške narave, človeške psihe, in da so na pr. ljudje kakega Zole prave karikature v primeri z ljudmi, ki jih srečujemo v Čehovih delih. Seveda nas je skoro groza spričo teh ljudi, in če tako gledamo te razne osebe, se vprašamo nehote: Ni li v vsej širni Rusiji prav nobenega solnčnega lica? Zakaj, zakaj nam ne pokažejo ruski pisatelji enkrat tudi kaj veselega iz svoje domovine?

Igralo se je prav dobro. Ugajala nam je zlasti gospa Borštnikova v vlogi Jelene Andrejevne.

Razen navedenih smo imeli zadnji čas tudi sledeče dramske predstave: „Mlinar in njegova hči“, skrajno neslano detektivsko burko „Olimpijske igre“ in v proslavo 150. rojstnega dneva Schillerjevega njegovo žaloigro „Kovarstvo in ljubezen“.

Dr. Fr. Zbašnik.

B. Opera in opereta. Mesec november nam je prinesel dve noviteti: D' Albertovo opero „Nižina“ in Eyslerjevo opereto „Umetniška kri“.

D' Albertovo ime je bilo svetovnoznano kot enega prvih sodobnih umenikov-pianistov, še predno je napisal kako noto. Odkar se je posvetil opernemu skladanju, je marsikatero njegovih manjših in, kakor gre glas o njih, zelo finih del šlo preko nemških odrov. „Nižina“ pa je posebno raznesla njegovo skladateljsko slavo. V njeno karakterizacijo bi zadostovalo, če bi rekel: nemška opera. Veliko kaže znanja, skrbnega, premišljenega dela in enotnosti v tematični izvedbi; vendar kar noče zacvesti cvet sveže, rdečelične melodike, vsaj ne v prvi polovici dela; v drugem aktu je v tem oziru prav razveseljiv crescendo. Opozarjam na čarnolepo Martino povest in na gorko občuteni dvospjev med Marto in Pedrom. Če ni slučaj, kaže gotovo nemalo spretnost skladateljevo, da si je vse svoje boljše prihranil, da more zdržati korak z energično stopnjujočo se dramatiko te hvaležne snovi, ki donaša pač že sama polovico uspeha.

Po celoti se mi zdi, da je bila „Nižina“ izmed dosedaj pri nas danih del še najboljše izvajana. Vidi se mi glasovom zelo primerno pisana in jih ne trudi menda preveč. Glavne partije so vse v zanesljivih, skrbnih rokah, in če izvzamem tuintam kako trdoto, kako okornost, pretiranost, prav dostojno izvedene. Tercet dekel se je šopiril s svojimi lepimi glasovi; dame bi bile lepše pele, ako si ne bi bile na vsakem neznatnem zlogu prizadevale, kazati in producirati svoj lepi material. To je ravno tako odveč kakor preobilica rdečila na njih licih.

Kar se druge novitete tiče, bi ne bilo niti najmanjše škode, če bi jo bilo ravnateljstvo sebi in nam prihranilo. To je dunajska muzika že prav slabe vrste. Vede se distingvirano, pa je brez fizijognomije in izraza in zoprno sladka do gnusa. Sanjamo, da bi se emancipirali nemške kulture, ki nam jo sistem na vseh straneh vriva; in naše ljubljansko gledališče, ki bi bolj nego katerokoli drugo moralo nekaj pomeniti kot kulturni zavod in zato vsaj vzdrževati neki gotov umetniški nivó, pita naše občinstvo z delom tako obskurnih kvalitét!! Lahko bi izbralo kaj boljšega, ko je tudi med Nemci dosti operetne produkcije, ki ima vsaj nekaj umetniške vrednosti. Uprizorjena je bila opereta s skrbjo, vredno res boljše stvari. Zlasti gdč. Hadrbovcova zasluži pošteno pohvalo za svoje prizadevanje. Po močeh so se trudili tudi gg. Povhe, Iličič, Molek in da ne pozabim porabnih in pridnih zakonskih Bukšekovih. G. Bohuslav je svojo vlogo izborna premolčal; neokusnost njegovega zdrkavanja raz zofo pa je disgustirala. V skrbi, da bi ugajal, premalo izbira sredstva in porablja tudi taka, ki ščegetajo že prav grobe instinkte mase, česar njemu, ki se mi zdi človek resnih umetniških ambicij, ni moči oprostiti. Istega očitka mu ne morem prihraniti tudi glede njegovega nastopa v „Nituši“. Sicer pa je naravna, naivno-vesela glasba v „Nituši“ posebno prijala po osladnostih „Umetniške krvi“ in je v igralki glavne vloge, gdč. Thalerjevi, imela sicer še ne povsem razigrano, vendar pa čisto simpatično interpretinjo. Njej želim, da bi kmalu dobila priliko, s pridom se ogledati po svetu.

— a —

